

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

THERESE ANNE FOWLER

Z:
Un roman despre
Zelda Fitzgerald

Traducere din engleză și note de
ANCA PEIU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Ioana Petridean
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cecilia Laslo
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

THERESE ANNE FOWLER
Z: A NOVEL OF ZELDA FITZGERALD
Copyright © 2013 by Therese Anne Fowler
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FOWLER, THERESE ANNE
Z: un roman despre Zelda Fitzgerald / Therese Anne Fowler; trad.:
Anca Peiu. – București: Humanitas Fiction, 2015
ISBN 978-973-689-866-2
I. Peiu, Anca (trad.)
821.111(73).09 Fitzgerald, F.S.
821.111(73).09 Fitzgerald, Z.
929 Fitzgerald, F.S.
929 Fitzgerald Z.

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

DIN NOU
ZELDEI

PROLOG
Montgomery, Alabama

20 decembrie 1940

Dragă Scott, Dragostea ultimului magnat este un titlu superb pentru romanul tău. Ce zice Max?

Mă gândeam că poate mă încumet să urc într-un avion și să vin până la tine, să te văd de Anul Nou. Trimite-mi banii prin mandat telegrafic, dacă poți. Nu-i așa că am fi un cuplu de senzație? Tu cu inima ta paradită, eu cu capul meu paradit. Împreună însă poate că ne-am alege totuși cu ceva care să merite osteneala. Am să-ți aduc niște biscuți din aceia cu brânză, care știu că ți-au plăcut dintotdeauna, și poate că tu ai să-mi citești din ce ai scris până acum. Știi negreșit că va fi un roman minunat, Scott, cel mai bun din tot ce ai scris până acum.

Nu mai lungesc scrisoarea asta, ca să ți-o pot expedia chiar azi, înainte de închiderea oficiului poștal. Scrie-mi curând.

*Cu devotament,
Z-*

De-aș încăpea aici, de m-aș putea strecura prin fanta cutiei poștale, m-aș tot duce pe urmele scrisorii mele, până la Hollywood, până la Scott, chiar până-n pragul vieții noastre viitoare. Întotdeauna am avut o viață viitoare, la urma urmei, și nimic nu ne poate împiedica acum s-o pornim de la început, din nou. Măcar de-ar putea oamenii călători la fel de lesne ca vorbele. N-ar fi grozav? Măcar de-am fi la fel de ușor de corectat.

Apare poștașul, cu cheile zăngănind, să închie.

— Ce mai faceți, Miss Sayre? întrebă, deși știe că sunt doamna Fitzgerald încă din 1920. E get-beget din Alabama, Sam; din gura lui, *Sayre* se aude *Say-yuh*. După ce am trăit atâta amar de vreme departe de casă, am ajuns să pronunț eu însămi la fel consoanele acelea slabe, care îmi încheie numele.

Îmi îndes mâinile în buzunarele puloverului și mă îndrept către ușă.

— Nici că se poate mai bine, Sam, mulțumesc de întrebare. Sper că la fel și dumneata.

Îmi ține ușa, lăsându-mă să trec.

— Am apucat și zile mai rele, nu zic. Apoi, seară bună.

Zile mai rele am apucat și eu, cândva. Cu mult mai rele, iar Sam știe prea bine. Toată lumea din Montgomery știe. Îi văd holbându-se la mine când merg la piață, sau la poștă, sau la biserică. Lumea șușotește despre cum mi-am pierdut mințile, cum și-a pierdut fratele meu mințile, cât e de jalnic să-i vezi pe copiii judecătorului Sayre făcându-i numele de ocară. „Toate astea le-a moștenit de la maică-să“, șușotesc ei, cu toate că mama, a cărei crimă principală este aceea că a venit din Kentucky, era la fel de zdravănă la cap și de chibzuită ca oricare dintre ei; iar acum, că-mi vin în minte toate astea, nu văd cu ce i-a fost de folos, nici măcar atât.

Afară, soarele s-a cufundat sub linia orizontului, ostenit de ziua aceasta, ostenit de anul acesta, gata, ca și mine, să o ia de la capăt. Cât oare să-i ia lui Scott până-mi găsește scrisoarea? Cât oare va dura până să capăt răspunsul său? Mi-aș lua bilet de avion chiar mâine, la prima oră, de-aș putea. A venit vremea să-i port eu lui de grijă, la rândul meu.

A venit vremea.

Marfa aceea, odinioară atât de îmbelșugată încât o iroseam în mahmureli cât era ziua de lungă și în hoinăreli fără rost, cu oameni pe care i-am și uitat de mult, a ajuns acum mai prețioasă decât ne închipuiam vreodată că ar putea fi. Prea mulți dintre cei dragi nouă sunt azi scăpătați sau duși. Numai norocul te ferește de năpastă: nimic altceva. Nici iubirea. Nici banii. Nici credința. Nici inima curată, ori faptele bune – și nici măcar cele rele, la drept vorbind. Putem oricând, oricare dintre noi, să ne prăbușim, să ne frângem, să fim nimiciți, năruiți.

Bunăoară, eu. Până să mă mut aici, cu mama, anul ăsta, în aprilie, am îndurat șase ani la rând de umblat prin sanatorii, ca să-mi lecuiesc mințea zdrobită și spiritul înfrânt. În vremea asta, Scott rățăcea prin tot felul de hoteluri și hanuri și orașele de provincie, mereu prin preajma mea, până când cei de la Hollywood l-au chemat din nou, iar eu l-am îndemnat să plece. Mare lucru n-a câștigat nici cu asta: de trei ani încoace, se luptă cu alcoolul și cu directorii studiourilor. Mai deunăzi, luna asta, a avut un ușor atac de cord.

Deși bănuiesc că are pe cineva acolo, îmi scrie neîncetat, și întotdeauna își încheie scrisorile „Cu dragostea cea mai aleasă“... Scrisorile mele către el sunt semnate „Cu devotament“... Chiar și acum, la șase ani de când nu mai avem aceeași adresă, când probabil că își revarsă lumina asupra vreunei fetișcane căzute în adorație, care sigur își închipuie că e salvatoarea lui, amândoi mărturisim adevărul. Deocamdată, asta e tot ce avem, asta e tot ce suntem. Nu e nici pe departe ceea ce aveam cândva – binele, adică – dar nu e nici ceea ce aveam odinioară, adică răul.

Mildred Jameson, care m-a învățat să cos în primul an de gimnaziu, îmi strigă de pe veranda ei, când mă vede trecând pe acolo:

— Ia spune, Zelda, când vine drăguțul ăla al tău după tine?

În orașul ăsta suntem niște celebrițăți, Scott și cu mine. Lumea de aici nu ne-a scăpat din ochi de-a lungul vremii, decupând articole despre noi de prin ziare, pretinzând că ne-ar lega evenimente și prietenii, care sunt niște scorneli la fel de mari ca orice ficțiune pe care Scott sau eu am scris-o vreodată. Gura lumii nu o poți opri, nici măcar n-o poți înfrunța, prin urmare înveți să-ți joci rolul așa cum poți.

— Scrie un scenariu nou, îi răspund, ceea ce e mai atrăgător decât adevărul. A terminat-o cu studiourile – pe vecie, cum zice el – și lucrează numai la carte.

Mildred se îndreaptă spre balustrada verandei.

— Doar n-o să stați iarăși despărțiți de Crăciun!

Părul ei cărunț e prins în ace de păr și acoperit cu o broboadă străvezie.

— Zi-i să se grăbească, pentru Dumnezeu, și mai zi-i să-l pună-n film pe chipeșul ăla de Clark Gable. Ah, mă dau în vânt după Rhett Butler!

Dau din cap și răspund:

— Îi spun.

— Neapărat, ai grijă să nu uiți. Și mai spune-i să se grăbească! Nimeni nu întinerește.

— Sunt sigură că lucrează cât poate de repede.

La un dîneu unde am mers să-l vedem pe James Joyce, la Paris, demult în '28, Scott se lamenta pe seama vânzărilor nespectaculoase ale lui *Gatsby* și a începutului greoi al cărții noi la care lucra. Joyce i-a spus că și el înainta încet cu noul său roman, pe care spera să-l ducă la bun sfârșit în următorii trei sau patru ani.

— *Ani*, repeta Scott după aceea, fără să prevadă că nouă ani stranii și tumultuoși aveau să treacă de la *Gatsby* până la următorul său roman. Și iată că s-au mai scurs șase ani, dar sunt convinsă că în curând va încheia acest roman. După ce a trecut prin câte a trecut, prin atâtea dezamăgiri, atâtea insulte, acest roman îl va pune pe picioare, încă o dată – nu numai în conștiința cititorilor, ci și într-a sa.

Acum câteva zile mi-a scris:

Am găsit un titlu: Dragostea ultimului magnat. Ce zici? Între timp, am terminat de citit romanul lui Ernest, Pentru cine bat clopotele. Nu e la fel de bun ca ultimul scris de el, ceea ce explică de ce Hollywoodul îi dă peste o sută de mii de dolari pe el. Dacă pui și cele cinci miare pe care le va primi drept premiu pentru nominalizarea la Cartea lunii, poți spune că înoată-n bani, așa cum nouă nu ni s-a întâmplat niciodată (deși un spectacol măreț tot am dat și noi). Un salt impresionant față de vremurile în care tot ce-și putea permite era apartamentul acela cumplit de deasupra joagărului din Paris, nu-i așa?

Ernest. Scott crede că acum ne-am potolit, în sfârșit, el și Hemingway și cu mine. Spune că noua lui carte i-a parvenit cu dedicația: „Lui Scott, cu afecțiune și stimă“. Era așa de încântat. La care puteam să-i răspund, dar nu am făcut-o, că Hemingway își

poate permite să fie mărinimos: de ce nu s-ar desfășura în voie, acum că suntem fiecare la locul potrivit, după estimarea lui?

Scott continuă:

Am dat întâmplător peste legitimația mea de membru al Montgomery Country Club, din 1918, eliberată locotenentului F.S. Fitzgerald... Îl mai știi pe individul acela? Îndrăzneț, energic și romantic – amărâțul de el. Era nebunește îndrăgostit de scris și de viață și de o anume debutantă din Montgomery, despre care toți indivizii mai puțin înzestrați spuneau c-ar fi inaccesibilă. Nici acum inima lui nu și-a revenit întru totul.

Mă întreb dacă suntem complet ruinați, tu și cu mine. Asta e părerea generală, însă tu ai avut parte de opt luni destul de bune, de când ai ieșit din spital, iar perspectiva mea se îmbunătățește și ea. Nu m-am atins nici măcar o dată de băutura, de iarna trecută, poți să-ți închipui?

Dar, Zelda, nu-i așa că ai da orice să ne putem întoarce la începuturi, să fim iarăși oamenii aceia, cu viitorul atât de proaspăt și promițător, încât părea imposibil de ratat?

Dumnezeu mi-e martor, mi-e dor de el.

Aș vrea să-i pot spune oricui ne crede la pământ, oricui îl crede pe Scott irecuperabil, iar pe mine, o prăpădită: „Uită-te mai bine“.

Uitați-vă mai bine și veți vedea ceva extraordinar, uluitor, ceva cu totul real și adevărat. Noi n-am fost niciodată ceea ce păream.

PARTEA I

*Dacă nu te scufunzi până peste cap, de
unde știi cât ești de înalt?*

T.S. Eliot

Închipuiți-vă o dimineață de pe la sfârșitul lui iunie 1918, când urbea Montgomery se gătitise cu rochița-i cea mai nostimă și primăvărată, și își dăduse cu parfumul floral cel mai diafan, semănând cu gătelile pe care eu însămi aveam să le port în seara aceea. Casa noastră, o clădire încăpătoare, în stil victorian, de pe Pleasant Avenue, se învăluisese în mănunchiuri plăpânde, albe de iasomie, cum se cade pe la casele confederaților, și în splendoarea purpurie a zorilor. Era într-o sâmbătă, încă devreme și înnourat. Păsările se adunaseră pe ramurile mari ale magnoliei și cântau cât le țineau puterile, de parcă ar fi dat probă pentru rolul de solistă în corul slujbei de duminică.

De la fereastra noastră dinspre scara din dos am văzut un cal trăgând cu greu o căruță rahitică. În urma ei veneau două negrese, strigându-și din mers, pe nume, legumele de vânzare:

— Hai la sfeclă! Mazăre nouă! Napi! cântau ele, luându-se la întrecere cu păsările.

— Ei, Katy, am zis eu, intrând în bucătărie. Bess și Clara trec pe stradă, le-ai auzit?

Pe masa lată, de lemn, era un platou acoperit cu un prosop de bucătărie.

— Simpli? am întrebat plină de speranță, strecurându-mi mâna pe sub prosop, căutând un biscuit.

— Nu, cu brânză. Haide, nu lua mutra asta! spuse ea, deschizând ușa ca să le facă semn amicelor. Nimic pe ziua de azi! le strigă ea.

Întorcându-se către mine, zise:

— Nu se poate toată ziua numa' dulceață de piersici.

— A zis mătușa Julia că atâta lucru mă mai ține și pe mine, că doar dulceața mă face îndeajuns de dulce încât să nu mă ia necuratul.

Am mușcat din biscuit și am întrebat, cu gura plină:

— Domnul și doamna dorm încă?

— Sunt amândoi în salon, cum cred că știi deja, de vreme ce ai intrat pe ușa din dos.

Am lăsat biscuitul ca să-mi răsucesc încă o dată din talie fusta albastră, lăsând astfel la vedere încă o fâșie de piele, de vreo doi centimetri și jumătate, deasupra gleznelor mele goale.

— Așa.

— Poate că totuși ar fi mai bine să-ți aduc dulceața, îmi zise Katy, clătînând din cap. Măcar pune-ți pantofii.

— E prea cald, iar dacă plouă, se udă learcă și mi se scofălesc degetele de la picioare și mi se jupoaie pielea, și apoi chiar va trebui să merg desculță, și nu pot. Diseară sunt prim-balerină.

— Maică-mea m-ar bate măr de-aș ieși în halu' ăsta-n lume, cloncăni Katy.

— Nu cred, doar ai treizeci de ani.

— De parcă asta ar conta?!

Îmi veni în gând felul în care părinții mei încă își dădăceau copiii: pe cele trei surori și pe fratele meu, fiecare dintre aceștia fiind cu cel puțin șapte ani mai mare decât mine, oameni în toată firea, la casele lor, cu proprii copii – în afară de Rosalind. Tootsie, cum îi zicem noi. Ea și Newman, care era pe front, în Franța, la fel ca John, soțul Tildei, nu se grăbeau cu copiii; sau poate copiii nu se grăbeau cu ei. Și apoi îmi veni în minte felul în care bunica mea, Musidora, pe vremea când stătea la noi, nu se putea abține să-i dea tatei sfaturi în toate cele, de la cum să se tundă, până la ce decizii să ia la proces. Așadar, ideea era să te rupi de părinți și așa să rămâi.

— Oricum, n-are importanță, am zis, îndreptându-mă către ușa din dos, incredințată că nu aveam cum să nu scap. Atâta timp cât nu mă vede nimeni...

— Puiule!

Am tresărit auzind glasul mamei, venind dinspre ușa din spațele nostru.

— Pentru Dumnezeu, zise ea, unde îți sunt ciorapii și pantofii?

— Mă duc numai...

— ...înapoi, în odaia ta, să te încălți. Doar nu credeai că poți ieși așa în oraș!

Katy zise:

— Mă scuzați, tocmai mi-am dat seama că am rămas fără napi. Și o zbughi afară.

— Nu în oraș, am mințit. În livadă. Mă duceam să exersez pentru diseară.

Mi-am desfăcut brațele și am executat un *plié* grațios.

Mama zise:

— Da, foarte bine. Oricum, sunt sigură că nici nu mai e timp pentru exersat; nu spuneai că adunarea Crucii Roșii e la nouă?

— Cât e ceasul?

M-am întors ca să văd că orologiul arăta ora nouă fără douăzeci. Am trecut în fugă pe lângă mama, în sus, pe scări, zicând:

— Mai bine îmi iau pantofii și o șterg de-aici!

— Te rog să-mi spui că ai corsetul pe tine, strigă ea.

Tootsie era în holul de sus, încă în cămașă de noapte, cu părul încâlcit, somnoroasă.

— Ce se întâmplă?

Când Newman plecase în Franța, toamna trecută, să lupte sub conducerea Generalului Pershing¹, Tootsie venise înapoi acasă, să stea cu noi până la întoarcerea lui.

— Dacă se mai întoarce, spusese ea, ursuză, alegându-se cu o privire severă din partea tatei, căruia toți ai casei îi ziceam Judecătorul, căci era membru judecător al Curții Supreme a Statului Alabama.

— Ar trebui să fii mândră, o mustrase el pe Tootsie. Oricare ar fi rezultatul, Newman luptă pentru onoarea Sudului.

Iar ea răspunse:

— Tati, suntem în secolul douăzeci, pentru Dumnezeu!

¹ John Joseph Pershing (1860-1948) – general al armatelor Statelor Unite ale Americii, cu o carieră militară prodigioasă. A jucat un rol decisiv în acțiunile armatei americane din Primul Război Mondial, de pe Frontul de Vest. Personalitate istorică și militară controversată, mai ales din pricina tacticii sale preferate, asaltul frontal, criticat de către istoricii moderni, din cauza irosirii inutile a unui număr mare de vieți omenești.